Očkování dospělých je v Česku podceňováno

1. 5. 2025

Tento týden si Česká republika tradičně připomíná význam očkování v rámci Evropského imunizačního týdne. Iniciativa Světové zdravotnické organizace (WHO) vyzdvihuje klíčovou roli vakcinace, která za posledních 50 let zachránila minimálně 154 milionů životů. To je v průměru 6 životů každou minutu, každý den po dobu půl století.

Prevence v dospělosti a ve stáří

S přibývajícím věkem náš imunitní systém slábne a stáváme se náchylnějšími k infekčním nemocem. Vědecké poznatky z posledních let také ukazují, že například **očkování proti chřipce** může snížit riziko kardiovaskulárních onemocnění (infarktu myokardu, cévní mozkové příhody, srdečních selhání), ale také Alzheimerovy choroby.

Starší lidé těží z benefitů očkování, i pokud využívají sociální služby, kde je zvýšené riziko vzniku epidemií infekčních onemocnění. Výsledky nedávného průzkumu APSS ČR v rámci kampaně ODOLNĚJŠÍ – OČKOVÁNÍ POSILUJE ZDRAVÍ VE STÁŘÍ u zaměstnanců a poskytovatelů sociálních služeb ukázaly, že ačkoliv si zaměstnanci i poskytovatelé sociálních služeb uvědomují důležitost očkování, proočkovanost u některých onemocnění zůstává nízká a brzdí ji například nedostatečná osvěta, nízká motivace a dezinformace.

„Nejen z dostupných dat, ale i informací a zkušeností kolegů poskytovatelů dlouhodobé péče v různých evropských zemích víme, že **očkování starších osob prodlužuje jejich život ve zdraví, ale i chrání ostatní seniory a zaměstnance zejména v pobytových zařízeních sociálních služeb.** V ČR pak máme dobrou dostupnost vakcín pro seniory, tj. musíme se zaměřit na zbývající bariéry – a těmi jsou nedostatek informací či předsudky, které jsou spojené s očkováním," uvádí Jiří Horecký, prezident APSS ČR.

Zaměstnanci služeb nejčastěji disponují platným očkováním proti tetanu (85,7 %), hepatitidě typu B (62,3 %) a covidu-19 (46,7 %). Uživatelé sociálních služeb byli pak nejčastěji očkováni proti tetanu (76,9 %), pneumokokovým onemocněním (71,9 %) a chřipce (64,8 %). Naopak proočkovanost zaměstnanců proti jiným závažným infekčním onemocněním je výrazně nižší: pouze 1,3 % zaměstnanců je očkováno proti pásovému oparu; 2,6 % proti pneumokokovým infekcím a stejně nízký podíl proti RS viru.

Nízká proočkovanost není výsledkem nezájmu, ale spíše systémových překážek. Velká skupina respondentů průzkumu uvedla, že obecně očkování zvažuje. Jasná doporučení, dostupné informace, úhrada z veřejného zdravotního pojištění a podpora vakcinace v rámci benefitů nebo přímo na pracovišti jsou cestami ke zvýšení proočkovanosti, jak uvádí APSS ČR.

Na úskalí nízkého povědomí o širším významu prevence infekčních onemocnění u seniorů upozorňuje i Mezinárodní centrum pro dlouhověkost (ILC) nedávnou studií – konkrétně v případě pásového oparu (herpes zoster). **Pásový opar je infekční onemocnění virového původu**, které může být provázeno bolestivými a dlouhodobými komplikacemi, včetně chronické neuropatické bolesti až u 30 % pacientů. **Riziko vzniku onemocnění roste právě s věkem**, stresem, oslabenou imunitou či chronickým onemocněním (jako je diabetes, chronická obstrukční plicní nemoc či revmatologická onemocnění) – tedy právě v populaci, která je v sociálních službách nejvíce zastoupena. Následky onemocnění či jeho komplikace pak zatěžují pacienty, pečovatele, zdravotní systém i ekonomiku.

Očkování dospělých je v Česku dlouhodobě podceňovaný nástroj umožňující stárnout ve zdraví. Přitom analýzy ukazují, že každé 1 euro investované do očkování osob starších 50 let přináší až 4 eura ve formě budoucích ekonomických přínosů.

Mnoho zemí – včetně Německa, Řecka, Polska nebo Velké Británie – již vakcinaci proti pásovému oparu zařadilo do svých hrazených preventivních programů pro seniory a rizikové skupiny. Tyto státy čerpají z dat a praktických zkušeností, které potvrzují, že prevence pomocí očkování vede ke snížení nemocnosti, hospitalizací a s tím spojených nákladů.

Prodlužující se délka života, zvyšující se počet seniorů v populaci a rostoucí výskyt chronických onemocnění povedou k rostoucímu významu prevence. Jedním z možných řešení představuje očkování. Neopomíjejme proto jeho význam a benefity, které přináší.